

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 22 mars 1933 kl. 1 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion angående rundradiering av första kammarens förhandlingar i vissa fall.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 238, har herr *Västberg* hemställt, att första kammaren måtte uttala, att från kammarens sida hinder ej möta att sådana anordningar vidtagas, att kammarens förhandlingar kunna rundradieras, då presidiet i samarbete med radiotjänst så anser lämpligt.

Utskottet tillåter sig erinra därom, att frågan om återgivande genom s. k. rundradio av riksdagens förhandlingar tidigare varit föremål för omprövning inom riksdagen. Sålunda avtog andra kammaren år 1925 av herrar *Oskar Hagman*, *Eliel Löfgren* och *Rydén* väcka förslag om medgivande för telegrafstyrelsen att vid särskilda tillfällen få radiera andra kammarens förhandlingar och vid 1929 års riksdag, då herr *Västberg* inom samma kammare väckte motion om återgivande genom s. k. rundradio av andra kammarens förhandlingar, fann andra kammaren motionen ej föranleda någon kammarens åtgärd. Över sistnämnda motion hade andra kammarens femte tillfälliga utskott inhämtat yttrande av *A.-B. Radiotjänst*, som därvid anförde bland annat följande:

Ehuru rundradiering av riksdagsdebatter på grund av sakens natur borde och måste bliva undantagsfall samt ehuru endast erfarenheten kunde utvisa, i vad mån rundradiering kunde bidra till att giva lyssnarna en mera levande bild av riksdagsförhandlingarna än vad som nu kunde erhållas genom dagspressen, vore bolaget dock av den uppfattningen, att rundradiering av vissa delar av andra kammarens förhandlingar sannolikt komme att utgöra ett både intresseväckande och i många avseenden nyttigt inslag i programmen, och hade därför intet att erinra mot motionens syfte. Enligt vad bolaget hos Kungl. telegrafstyrelsen förvissat sig om, torde icke heller tekniska svårigheter möta för en god radioutsändning av en riksdagsdebatt, detta givetvis under förutsättning, att vederbörande talare vid sin placering o. dyl. toge viss hänsyn till mikrofonanordningarna, vilka för övrigt ej behöfve placeras så, att de på något sätt verkade störande.

Bolaget utginge givetvis från att andra kammarens presidium komme att taga skäligen hänsyn till bolagets övriga uppgifter samt i förekommande

fall taga i anspråk den erfarenhet på rundradioområdet, som under de gångna åren samlats inom bolaget. Vidare tillåte sig bolaget påpeka, att endast en kammare i sänder kunde rundradieras, vilket borde beaktas, då det ju icke vore uteslutet, att första kammaren i sinom tid gäve sitt presidium samma befogenhet som motionären ville giva åt andra kammarens presidium.

Då det torde vara nödvändigt att, innan någon rundradiering av detta slag komme till stånd, noggrant utpröva mikrofonplaceringen o. dyl. samt företaga en del försök, vilka lämpligen ej kunde ske under pågående riksdagstid, torde rundradiering ej böra förekomma tidigare än från och med riksdagen 1930.

Andra kammarens utskotts utlåtande (nr 7) var av följande lydelse:

Enligt motionärens uppfattning skulle en rundradiering av riksdagens förhandlingar verksamt bidra till ökad politisk upplysning och höjd politisk kultur. Denna åsikt kan utskottet emellertid icke dela, svårigheter av rent praktisk och teknisk natur torde lägga hinder i vägen för ett utsändande genom rundradio av diskussionen i sin helhet vid någon mera betydande riksdagsdebatt. Såsom ett exempel härpå kan lämpligen erinras om att remissdebatten vid årets riksdag pågick under cirka 12 timmar. Att bereda allmänheten tillfälle att avlyssna en sådan debatt i sin helhet kan väl näppeligen sättas i fråga; och att rundradiera endast en del därav skulle lätt kunna bibringa åhörarna en skev uppfattning om debattens innehåll och förlopp. Och likväl har en remissdebatt av motionären framhållits såsom speciellt lämpad för rundradiering.

De ovan antydda svårigheterna blevo ännu större i den händelse, att, efter det rundradio införts i andra kammaren, jämväl första kammaren beslöte om motsvarande utsändande av dess förhandlingar, när helt naturligt radioprogrammet endast kan reserveras för en kammare i sänder.

Det synes utskottet också sannolikt, att förhandlingarnas utsändande genom rundradio komme att förrycka deras karaktär såtillvida, att vetenskapen om att tala till hundratusentals svenska män och kvinnor skulle starkt påverka vederbörande riksdagsstalare till allvarlig skada för riksdagsförhandlingarnas obestridda huvuduppgift att utgöra sakliga rådslag mellan svenska folkets valda representanter.

Då utskottet, som av det anförda framgår, ej känt sig övertygat om att en rundradiering av andra kammarens förhandlingar skulle lända till någon verklig fördel utan fasthellre håller för troligt, att den på ett mindre lyckligt sätt komme att inverka på dessas karaktär, hemställes, att herr Västbergs ifrågavarande motion, nr 99, icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Utskottet.

Motionären har till stöd för sin hemställan anført, bland annat, att radions förmedling av aktuella riksdagsdebatter borde vara ägnad att öka den politiska upplysningen i landet. I likhet med andra kammarens utskott vid 1929 års riksdag kan utskottet icke dela denna motionärens uppfattning. Rundradiering av förhandlingarna skulle nämligen enligt utskottets mening lätt kunna fresta ledamöter av kammaren att, med åsidosättande av saklighet och koncentration, huvudsakligen tala för radiolyssnarna. Vidare torde utsändandet av längre debatter icke lämna

radiolyssnarna den behållning, som vore önskvärd, då nämligen förhandlingarna i vissa fall — och ofta just då större frågor stode på dagordningen — endast i mer eller mindre stympat skick kunde radieras. Exempelvis skulle debatten i anledning av statsverkspropositionens remittering, vilken debatt plägar pågå såväl för- som eftermiddagar, endast kunna utsändas under förmiddagarna och skulle, så vida ej väderleksrapporter, börsnoteringar och andra liknande utsändningar av större intresse inställdes under förmiddagarna, ej heller kunna utan avbrott radieras vid denna tid på dagen.

Motionären förmodar, att det största antalet av våra till ett par miljoner uppgående radiolyssnare skulle vara mer eller mindre starkt intresserade av att få per radio avlyssna riksdagsdebatterna. Utan att ingå på frågan, huruvida *intresset* bland allmänheten för denna sak skulle vara så stort som motionären söker göra gällande, vill utskottet framhålla, att det dagliga arbetet för det stora flertalet skulle lägga hinder i vägen för åhörandet av ifrågavarande utsändningar. Åhörarfrekvensen och därmed också den politisk-kulturella nytta, som enligt motionären skulle kunna vinnas genom riksdagsdebatternas radiering, bleve med hänsyn till nyss anförda omständighet skäligen obetydlig.

Som känt har under senaste tiden för rundradiering anordnats diskussionsaftnar, vid vilka representanter för olika politiska partier fått framlägga sina synpunkter på vissa mera uppmärksammade frågor, som vid innevarande riksdag komma under omprövning. Denna enligt utskottets mening mycket lämpliga form för politisk upplysningsverksamhet torde av allmänheten omfattas med synnerligen stort intresse och synes ur olika synpunkter vida vara att föredraga framför den av motionären förordade.

I detta sammanhang torde böra erinras om att genom de regelbundet återkommande s. k. riksdagskrönikorna allmänheten genom radion erhåller koncentrerade och sakliga upplysningar angående riksdagsarbetet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 mars 1933.

På utskottets vägnar:

RUBEN WAGNSSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Wagnsson, Tamm, Olof Carlsson, Lundell, Karlsson i Gillberga, Per Andersson, Karl A. Johanson* och *Löfvander*.

Reservation

av herrar *Wagnsson, Löfvander* och *Karl A. Johanson*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort ha följande lydelse:

»Till stöd för sitt yrkande har motionären anført, bland annat, följande:

Riksdagen är en väsentlig del av ett demokratiskt samhälle. Dess arbete får en allt större betydelse för envar enskild medborgare. Varje enkel och lämplig åtgärd som kan öka och stärka kontakten mellan riksdagen och medborgarna synes vara nyttig och önskvärd. Rundradion är redan en viktig faktor i vårt allmänna kulturliv. Den har visat sig som en utmärkt förmedlare på de mest olika och krävande områden. Varje förnuftig åtgärd som kan främja ett närmande mellan radion och riksdagen borde kunna påräkna sympati i de vidaste kretsar.

Från alla håll i landet har man uttryckt sin glädje över att riksdagens högtidliga öppnande i rikssalen numera radieras. Någon opinion i motsatt riktning har icke givit sig tillkänna. Även de genom radion ordnade diskussionerna i aktuella politiska frågor ha utlöst ett stort intresse. Ingenstädes har man förmärkt något synligt missnöje över att desamma kommit till stånd.

Riksdagens förhandlingar äro offentliga. Endast ett fåtal medborgare äga dock tid, råd eller lägenhet att övervara en riksdagsdebatt. Man kan då tycka, att det är ett rimligt önskemål att man kan få avlyssna en sådan på radio. Inga delade meningar synes råda därom, att det är önskligt att öka den politiska upplysningen i landet, och radions förmedling av en aktuell riksdagsdebatt bör ju i sin mån kunna främja detta syfte. Kanske är det inte oberättigat att hoppas det ett sådant arrangemang även skulle främja större saklighet och ökad kultur i det politiska livet. Radieringen av en debatt skulle icke bliva en konkurrent till pressens referat utan en komplettering av dem, vilket kanske skulle innebära att både talare och partier gjordes större rättvisa än vad som nu kan ske. Något behov eller något önskemål att alla riksdagsdebatter skola radieras föreligger icke. Radieringen kunde begränsas till exempelvis en remiss- och interpellationsdebatt samt till någon större och aktuell fråga. Frågan om när och hur en debatt skall radieras, torde man med största förtroende kunna överlämna till kammarpresidiet och radioledningen, sedan kammaren beslutat att i princip lämna sitt bifall. Därest experimentet skulle misslyckas, äger ju även kammaren att besluta detsammias avbrytande genom att återkalla det beviljade tillståndet. Några risker av ett försök torde icke föreligga, men anförda skäl tala för att saken prövas.

Utskottet, som ansluter sig till de av motionären anförda synpunkterna, hemställer,

att första kammaren måtte uttala, att från kammarens sida hinder ej möta att sådana anordningar vidtagas, att kammarens förhandlingar kunna rundradieras, då presidiet i samarbete med radiotjänst så anser lämpligt.»